

Hoe kan Rembrandt een leeuw hebben getekend?

Tekening Rembrandt Sotheby's veilt een kostbare Rembrandt-tekening van een leeuw. Hoe kwam de kunstenaar aan zijn model?

Arjen Ribbens

12 januari 2026 om 11:22 • Leestijd 3 minuten

Rembrandt: Rustende jonge leeuw (ca. 1638-'42, zwart en wit krijt op papier, 115 x 150 mm). — BEELD SOTHEBY'S

Een krijtschets van een jonge leeuw op een velletje bruin papier, een fractie groter dan een smartphone. Sotheby's, dat de tekening op 4 februari in New York veilt, rekent op een opbrengst van omgerekend tussen de 13 en 17 miljoen euro. Volgens het veilinghuis is in geen jaren zo'n belangrijke Rembrandt-tekening te koop aangeboden. Van de vijftien bewaard gebleven dierentekeningen van zijn hand is het bovendien de laatste in particuliere handen.

Verkoper is Thomas S. Kaplan, een Amerikaanse historicus die miljardair werd met de handel in grondstoffen. Toen hij als zesjarige met zijn moeder het Metropolitan Museum of Art in New York bezocht raakte hij in de ban van Rembrandt, vertelde Kaplan in 2017 in [een vraaggesprek met NRC](#). Nu bezit hij zeventien schilderijen van Rembrandt, meer dan wie ook in de wereld. Zijn zogenoemde [Leiden Collection](#), met honderden schilderijen van Hollandse meesters uit de zeventiende eeuw, reist voortdurend de wereld over en was afgelopen zomer nog te zien [in het H'ART Museum in Amsterdam](#).

Symbool

Leeuwen figureerden in de zeventiende eeuw veelvuldig in heraldische, mythologische en bijbelse voorstellingen als symbool van macht, kracht en nationale eenheid. Maar hoe tekenden of schilderden kunstenaars in de Republiek een dier dat ze niet in het echt konden bestuderen? Vaak gebruikten ze bestaande verbeeldingen. Hoe weinig realistisch die voorbeelden soms waren, is goed te zien op een prent van de jonge Rembrandt, *Hiëronymus lezend*. De leeuw op deze uit 1634 daterende ets lijkt op een hond.

Rembrandt: Hiëronymus lezend.

Rembrandt: Hiëronymus lezend in een Italiaans landschap.

Een paar jaar later had Rembrandt duidelijk levende leeuwen kunnen bestuderen. Van zijn hand zijn zes tekeningen bewaard gebleven, een [olieverfschets](#) en de uit 1653 daterende prent *Hiëronymus lezend in een Italiaans landschap*, alle met levensecht ogende leeuwen.

Voor de catalogustekst kreeg Sotheby's informatie van twee Nederlandse historisch onderzoekers die eerder onderzoek deden naar de aanwezigheid van leeuwen in de Republiek. Laurien van der Werff publiceerde [drie artikelen](#) over de aanwezigheid van leeuwen op kermissen en jaarmarkten in de zeventiende eeuw. Michiel Roscam Abbing is auteur van [Rembrandts olifant - in het spoor van Hansken](#) (2016), het levensverhaal van de uit Batavia met een retourvloot overgebrachte olifant, die in 1633 in Amsterdam aankwam en in 1637 door Rembrandt is getekend. Deze kunstjes vertonende vrouwelijke olifant reisde vele jaren door Europa als bezienswaardigheid.

Hansken was in het midden van de zeventiende eeuw de enige levende olifant op het Europese continent. Waarschijnlijk werden destijds meer leeuwen naar Europa gehaald, zegt Van der Werff. Op basis van archiefonderzoek achterhaalde zij dat Amsterdammers alleen al tussen 1644 en 1660 zeven keer leeuwen tegen betaling konden bewonderen.

Deze Atlasleeuwen, een ondersoort die inmiddels in het wild is uitgestorven, kwamen met handels- en admiraliteitsschepen vanuit Noord-Afrika naar de Republiek. Rondtrekkende gezelschappen toonden exotische dieren in tenten, net als vrouwen met een baard, mensen zonder armen, obese kinderen en andere abnormaliteiten. Jan van Goyen tekende in 1653 een dorpsfeest met een tent waar reclame werd gemaakt voor een olifant en koorddansers.

Kermisdieren

Voor kunstenaars als Rembrandt waren zulke kermisdieren essentiële studieobjecten, zegt Roscam Abbing. De drie weken durende jaarmarkt in Amsterdam vond altijd plaats in de herfst, op loopafstand van zijn huis.

Over de jonge leeuw die Rembrandt omstreeks 1640 tekende is niks bekend, zegt Van der Werff. Zij schreef een artikel over de eigenaren van logement Het Witte Fortuijn op de Zeedijk in Amsterdam, die in 1656 een leeuw kochten die met de vloot van Michiel de Ruyter was meegekomen. Ook vond ze een verslag van een leeuw die in 1682 per schip vanuit de Noord-Afrikaanse stadsstaat Salé naar de Republiek kwam. Onderweg kreeg de leeuw levende hermelijnen gevoerd.

Liep olifant Hansken met haar begeleiders van kermis naar kermis, leeuwen gingen op transport in een kooi op een door paarden getrokken kar, zegt Roscam Abbing. Hij vond een verslag uit 1645 van een Harderwijkse regent over een leeuw die per schip in Hoorn arriveerde. Bij het uitladen ging er iets mis waardoor de leeuw een jongen dodelijk kon verwonden, ondanks de kooi waarin hij opgesloten was.

De leeuwentekening was in 2005 zijn eerste Rembrandt-aankoop, zegt Thomas Kaplan vanuit New York. De opbrengst doneert hij aan [Panthera](#), een mede door hem opgerichte stichting voor het behoud van leeuwen, tijgers en andere grote katachtigen. „Het behoud van wilde dieren is mijn enige passie die Rembrandt overtreft.” Met de verkoop hoopt de Rembrandt-verzamelaar meer mensen voor natuurbehoud te interesseren.